Smart

JAARVERSLAG

BELGIË

2022

ambities voor 2025

INHOUD

Missie, visie, waarden p.4

Edito p.6

Kerncijfers p.7

Ruimten te huur p.12

Gedeelde tools en diensten p.16

Gebruik van de tools door de leden p.17

Profiel van de leden p.18

Verdeling per sector p.20

Uitwisseling, ervaring, expertise p.22

Smart, een partner in de buurt p.26

De projecten achter de cijfers p.28

Focus op de tool Activiteit p.32

Op naar 2025 p.34

foto: Karl Delandsheere

MISSIE

Smart heeft als missie om werkers te emanciperen door hen op weg te helpen naar zinvol en waardig werk.

Die missie steunt op sterke waarden:

- Openheid en aanpassingsvermogen: Smart is toegankelijk voor iedereen, met respect voor lokale bijzonderheden;
- Democratie: Smart promoot en bevordert de participatie van iedereen, onder verschillende vormen en door middel van een gedeeld bestuur;
- Autonomie: als een van haar belangrijkste prioriteiten ijvert Smart voor meer autonomie voor al haar leden, zodat zij zich de zin en waarde van hun werk kunnen eigen maken;
- Samenwerking en solidariteit: Smart stimuleert, bevordert en bewerkstelligt alle vormen van interactie en wisselwerking tussen haar leden;
- Bescherming: de fundamenten van Smart zijn verankerd in het coöperatieve gedachtegoed en het collectieve streven naar de veiligheid, bescherming, en dekking van risico's voor elk van haar leden;
- Innovatie en pragmatisme: Smart luistert naar, analyseert en anticipeert op zowel de individuele als de collectieve behoeften van haar leden;
- Autonomie, vertrouwen en verantwoordelijkheidszin: Smart gelooft sterk in de capaciteiten en eerlijkheid van de personen die betrokken zijn in het leven van de coöperatie.

VISIE

De waarden en missie van Smart geven gestalte aan een sterke visie:

- Wat is Smart? Optimale autonomie en veiligheid
- Hoe? Via een solidaire gedeelde onderneming met een Europese dimensie
- Voor wie? Voor alle werkers die op zoek zijn naar meer autonomie in hun werk en daarvoor een duwtje in de rug nodig hebben.

De vennoten zoeken die autonomie zowel in hun eigen omgeving als in de context van Smart en de tools die de coöperatie aanbiedt. Ze willen niet alleen hun werk zelf kunnen bepalen, organiseren en beoefenen (meer bepaald ten aanzien van de klanten), maar willen ook bepalen welke richting de gedeelde onderneming uitgaat en op een efficiënte manier gebruikmaken van de tools die de onderneming ter beschikking stelt. Die verschillende vormen van autonomie zijn onderling rechtstreeks met elkaar verbonden.

Ook de veiligheid telt verschillende facetten. Uiteraard moet het verloop van de economische activiteit van de leden veiliggesteld worden wat betreft de verzekeringen en het wettelijke, fiscale, administratieve en financiële oogpunt, maar ook hun persoonlijke situatie, zowel op economisch als sociaal vlak. Ten slotte wordt de veiligheid ook gegarandeerd door in te zetten op risicopreventie (met inbegrip van het risico van zelfuitbuiting of risico's op het vlak van discriminatie), te werken aan de materiële, psychologische en ethische omstandigheden bij de uitoefening van een bepaald beroep, op een specifieke markt en in een bepaalde context.

De solidariteit is een gevolg van het feit dat de tools en diensten gemeenschappelijk gemaakt worden.

WAARDEN

Door zich als gedeelde onderneming te organiseren, is het immers mogelijk te profiteren van de voordelen van het beste sociaal statuut dat bestaat. Het is in zekere zin de bedoeling om zowel toegang te geven tot gedeelde middelen buiten de onderneming (geregeld door de overheid in het kader van een algemeen systeem van sociale zekerheid) als binnen de onderneming zelf (geregeld door de coöperatie in het kader van een sociaal pact met de vennoten).

Die gedeelde middelen hebben vooreerst betrekking op 'algemene diensten', die aanwezig zijn in elke onderneming (facturatie, sociale en fiscale aangifte, beheer etc.). De diensten zijn toegankelijk via een onlineplatform. Daarnaast dekt Smart (financiële, commerciële en arbeidsgerelateerde) risico's van vennoten en biedt ze hun begeleiding op maat. Sinds enkele jaren worden de productietools zelf, zoals machines, apparaten, materiaal, werkruimten enz., ook gedeeld, net als de financiering van investeringen.

foto: Karl Delandsheere

foto : Philippe Petitjean

Anne-Laure Desgris en Maxime Dechesne
Afgevaardigd bestuur

ÉDITO

Ons collectief werk wordt 25

In deze vernieuwde versie van ons jaarverslag vind je de belangrijkste elementen die jaar na jaar het leven en de diensten van de gedeelde onderneming Smart uitmaken.

Smart telt almaar meer vennoten, werknemers, partners, oude vrienden en nieuwe leden. Ze blijft dan ook verder timmeren aan de weg van coöperatieve samenwerking en blijft tools ter beschikking stellen van haar gemeenschap.

Het jaar 2022 was doorspekt met hoogtepunten die hun oorsprong vonden in de vele aanbevelingen die jullie via de Raad van bestuur of de workshops coöperatief leven formuleerden. Er werd werk gemaakt van een online Gebruikersgids om de informatie over de Smart-tools en het gebruik ervan toegankelijker en duidelijker te maken, en de entiteit Verenigde Opleidingen heeft nu ook een heuse opleidingscatalogus. De teams van Luik en Charleroi testten nieuwe werkmethodes uit om jullie van dienst te zijn. We herbekeken het gebruik van onze lokalen in Sint-Gillis om ze aan nieuwe leden of sociale en solidaire ondernemingen te verhuren. En ten slotte namen de SmartLabs het over van Smart in Progress, met de oprichting van een aantal groepen om samen ervaring en expertise op te doen.

Door voorrang te geven aan de menselijke en financiële middelen waarover we beschikken, wordt de strategie 2025 projectmatig uitgerold. Het doel: meer inzetten op autonomie en steunen op een sterke gemeenschap, die op haar beurt wordt ondersteund door een coöperatie die luistert en voortdurend evolueert.

Smart wordt 25 jaar! Die verjaardag vieren we in 2023 op verschillende manieren. Van de enkelingen die zich eind jaren 90 verenigden om projecten uit de culturele en creatieve sector te begeleiden, zijn we uitgegroeid tot een onderneming met duizenden gebruikers en vennoten die in veel verschillende sectoren aan het werk zijn. We vieren deze verjaardag het hele jaar door, met diverse evenementen, op afstand of ter plaatse, in de kantoren in en buiten Brussel.

Hopelijk tot dan!
Veel leesplezier,
Anne-Laure Desgris en Maxime Dechesne

Afgevaardigd bestuur

— KERNCIJFERS

€189.426.282
OMZET

20.031
LOONTREKKENDEN SMART
(2.294 VOLTIJDSE EQUIVALENTEN)

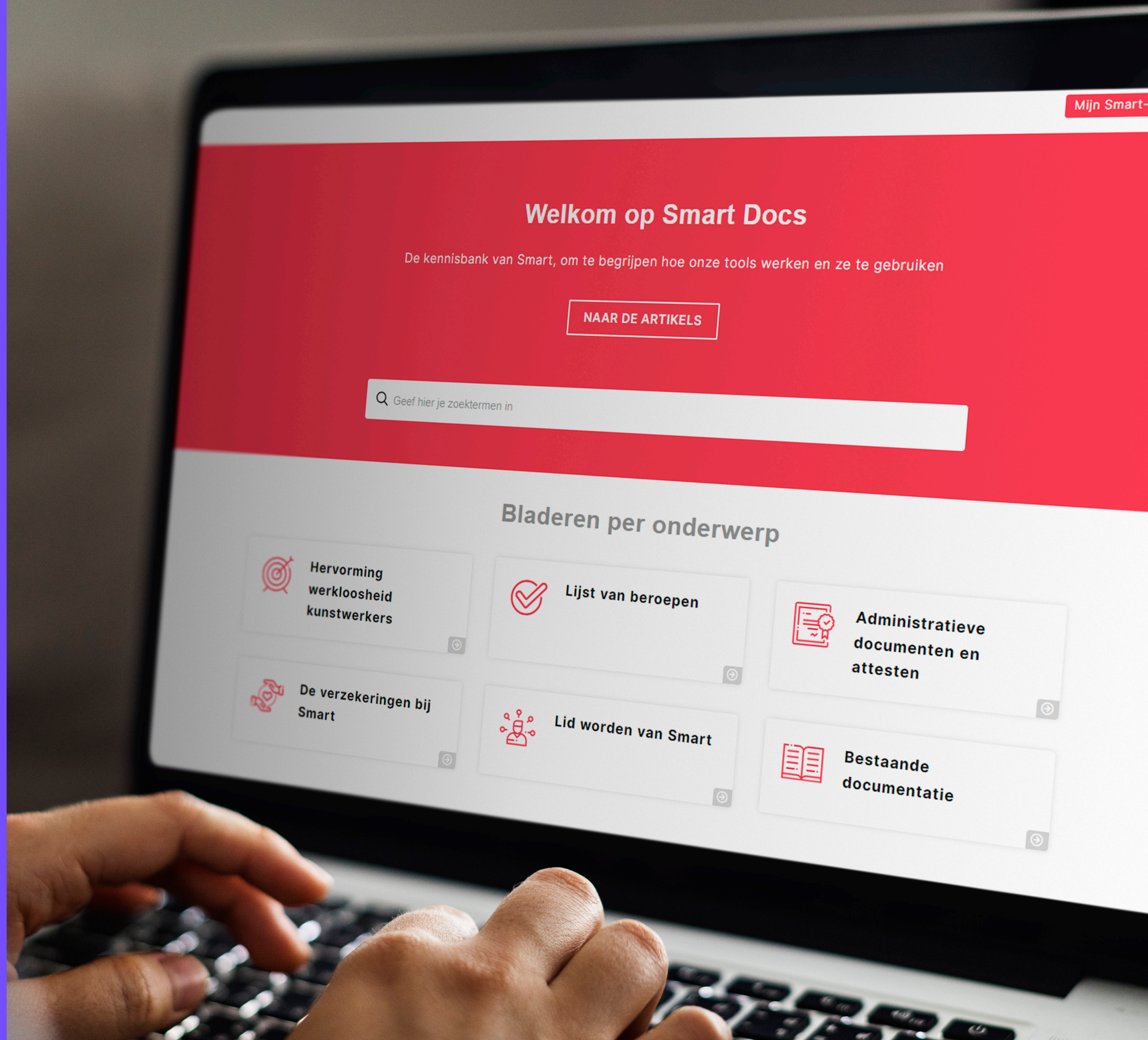
203.122
CONTRACTEN

4.533.533
GEPRESTEERDE UREN

34.163
VENNOTEN VAN DE COÖPERATIE

210
VASTE MEDEWERKERS
(199 VOLTIJDSE EQUIVALENTEN)

VOLG
DE GIDS!

Mijn Smart-
Welkom op Smart Docs
De kennisbank van Smart, om te begrijpen hoe onze tools werken en ze te gebruiken
NAAR DE ARTIKELS
Geef hier je zoektermen in
Bladeren per onderwerp
Hervorming werkloosheid kunstwerkers
Lijst van beroepen
Administratieve documenten en attesten
De verzekeringen bij Smart
Lid worden van Smart
Bestaande documentatie

In 2022 zag de Gebruikersgids het levenslicht (guide.smart.coop/version2/nl). Het doel: alle belangrijke informatie bundelen en stroomlijnen zodat het mogelijk is de Smart-tools op eigen houtje te gebruiken. Dat gaat van administratieve documenten die de leden kunnen nodig hebben, over vragen in verband met verzekeringen van de gedeelde onderneming, tot actuele informatie over het kunstenaarsstatuut bijvoorbeeld. Alles is er nog niet, maar er wordt aan gewerkt.

Landschapsarchitecte Louise Lefebvre (Bloc paysage), die al tien jaar lid is van Smart, en haar adviesverlener Elie Neufkens (team Purple in Brussel), vinden het een goede zaak.

Was er nood aan zo een gids?

Ja! Het helpt echt dat alle informatie op één centrale plek beschikbaar is en het getuigt ook van transparantie ten opzichte van de leden. De wijzigingen van de statuten, de omzet, schuldverklaringen … het is altijd interessant om daarvan op de hoogte te zijn.

Ja, ja, ja! Het eerste dat ik merkte toen ik bij Smart aankwam, was dat alle info overal verspreid was, op duizenden verschillende plaatsen. Je weet dat ze bestaat, maar het is niet altijd eenvoudig om ze te vinden. Daardoor nemen we misschien ook minder tijd om bepaalde regels uit te leggen, omdat we pragmatisch willen zijn. Met de gids hebben we tenminste een basis waar alles is uitgelegd en kunnen de leden zelf makkelijk informatie opzoeken.

Hoe vereenvoudigt de gids je werk?

Ik weet dat de informatie op de gids up-to-date is en dat ik erop kan vertrouwen. Geen tijdverlies meer met documenten nakijken en vergelijken.

Er zijn veel openbare aanbestedingen waarop ik antwoord en waarvoor ik een hele resem attesten nodig heb. Ik ben dus constant op zoek naar administratieve documenten die up-to-date zijn. Om bepaalde dingen na te lezen en te ondertekenen, heb ik Elie nog nodig, maar de basisdocumenten zijn tenminste wel beschikbaar op de gids. Het is dus geen opgave meer om binnen de gestelde termijnen de goede versies van documenten te vinden.

Wat kan er nog beter?

Het zou goed zijn om regelmatig te controleren of bepaalde documenten niet verouderd zijn, want dat is soms heel snel het geval. Wanneer ik aan openbare aanbestedingen deelneem, moet ik vaak attesten bezorgen die minder dan zes of drie maanden oud zijn bijvoorbeeld.

Er ontbreekt soms nog informatie om regels of een duidelijk standpunt te kunnen bezorgen aan de leden die ons over bepaalde onderwerpen aanspreken. Denk maar aan de onkostennota's of vragen rond e-commerce. We kunnen altijd onze uitleg geven, maar het zou makkelijker zijn als we ons op een officieel document kunnen baseren.

RUIMTEN TE HUUR

VOOR LEDEN EN
VOOR SOCIALE
EN SOLIDAIRE
ONDERNEMINGEN

Door een herinrichting van de lokalen van Smart in Sint-Gillis (Coenraetsstraat 72) zijn er kantoorruimten vrijgemaakt om aan de vennoten van Smart en aan sociale en solidaire ondernemingen te kunnen verhuren. De ideale gelegenheid om nieuwe banden te smeden en inspiratie op te doen.

Door de algemene invoering van het telewerk en de energiecrisis was het nodig om na te denken over een reorganisatie van de site van Sint-Gillis, die 4.800 m² beslaat. Het doel: de werkruimten rationeler gebruiken om de kosten te beperken, meer transversaliteit tussen de leden in de hand werken en een nieuwe dynamiek creëren dankzij andere actoren uit de sociale en solidaire economie. Voor die laatste werden vijf werkruimten tegen een voordelige prijs gecreëerd, telkens met plaats voor vijf tot acht personen. De vijf eerste huurders die we in 2022 mochten verwelkomen, zijn Déclic en Perspectives, Coop IT Easy, Lita, Ciné Cité en Comme un lundi.

De eerste is een vzw die jongeren helpt om projecten op te zetten die een antwoord moeten bieden op belangrijke maatschappelijke uitdagingen. De tweede is een coöperatie die sociale en solidaire ondernemingen ondersteunt door samen digitale *commons* uit te werken.

Lita is een Europees platform voor investeringen met een positieve impact. De vereniging Comme Un Lundi maakt podcasts en films met jongeren rond maatschappelijke vragen. En CinéCité koestert de ambitie om de eerste coöperatieve buurtbioscoop op mensenmaat van Brussel te worden.

Maak in deze korte video* kennis met Anicée Arambatzis, die instaat voor het beheer van de site van Sint-Gillis, Caroline Vandeput van "Déclic en Perspectives" en Virginie Dewulf van "Coop IT Easy".

**met Nederlandse ondertitels*

foto: Karl Delandsheere

foto: Karl Delandsheere

foto: Karl Delandsheere

foto: Karl Delandsheere

foto: Karl Delandsheere

— GEDEELDE TOOLS EN DIENSTEN

79
ADVIESVERLENERS
IN 9 STEDEN

6 JURISTEN
IN DIENST VAN DE LEDEN OM GESCHILLEN TE REGELEN, HUN CONTRACTEN NA TE LEZEN EN TE ANTWOORDEN OP VRAGEN OVER SOCIAAL RECHT, FISCAAL RECHT, ARBEIDSRECHT ENZ.

59 PROJECTEN
GEFINANCIERD MET EEN RENTELOZE LENING VOOR EEN TOTAAL VAN €165.708

105 OPLEIDINGEN
874 DEELNEMERS

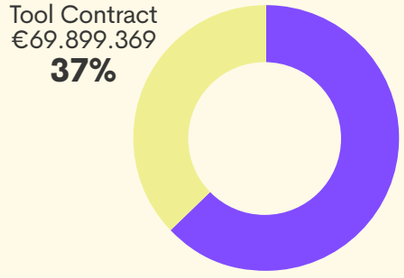
33.699 AANMANINGEN
VERSTUURD NAAR DE KLANTEN VOOR DE INVORDERING VAN SCHULDEN

2.756 CONNECTIES
PER DAG OP DE TOOLS (LEDENZONE)

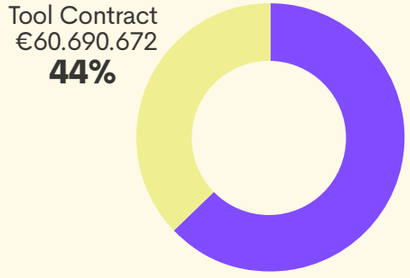
— GEBRUIK VAN DE TOOLS DOOR DE LEDEN

De leden kunnen twee tools gebruiken: de tool "Contract 3in1" en de tool "Activiteit". Zowel de facturatie, het loon als de onkosten (3 documenten) zijn in de eerste tool verbonden aan één prestatie. De tool "Activiteit" biedt meer mogelijkheden.

Factuurbedragen (1)

Werkbudget (2)

Analyse

(1) De evolutie van de facturatie in beide tools (Contract 3in1 en Activiteit) loopt gelijk: de netto factuurbedragen zijn gemiddeld 16% gestegen. De stijgingen van de gemiddelde factuurbedragen per lid zijn ook quasi identiek: + 10,8% voor de tool Activiteit en + 10,2% voor de tool Contract 3in1. Het aandeel gebruikers voor de tools Activiteit en Contract 3in1 blijft respectievelijk 49% en 58%. De som van de percentages bedraagt meer dan 100%, maar daar is een eenvoudige reden voor: van de 9.224 leden die via de tool Activiteit gefactureerd hebben en de 10.958 leden die de tool Contract 3in1 gebruikt hebben, hebben 1.226 leden in 2022 de twee tools gebruikt.

(2) Op het vlak van werkbudget is de evolutie licht verschillend: de tool Contract 3in1 vertoont een zwakkere stijging van het werkbudget (+14,2%) dan de tool Activiteit (+20,5%), terwijl het aantal loontrekkenden wel evenveel stijgt (+6,0% en +6,2%). Het gemiddelde budget per loontrekkende is dus gestegen met €300 voor de loontrekkenden van de tool Contract 3in1 (van €5.203 naar €5.597 in 2022, goed voor +7,6%) ten opzichte van gemiddeld €900 voor de loontrekkenden van de tool Activiteit (van €6.353 naar €7.224, goed voor +13,7%). De tool Contract 3in1 verliest nog 1,5% en vertegenwoordigt 43,9% van het totale werkbudget voor 2022.

— PROFIEL VAN DE LEDEN

Smart betaalde

20.031

werknemers in 2022

TEN OPZICHTE VAN 2021…

IS HET AANTAL LOONTREKKENDEN ≤ 25 JAAR
MET 40% GESTEGEN

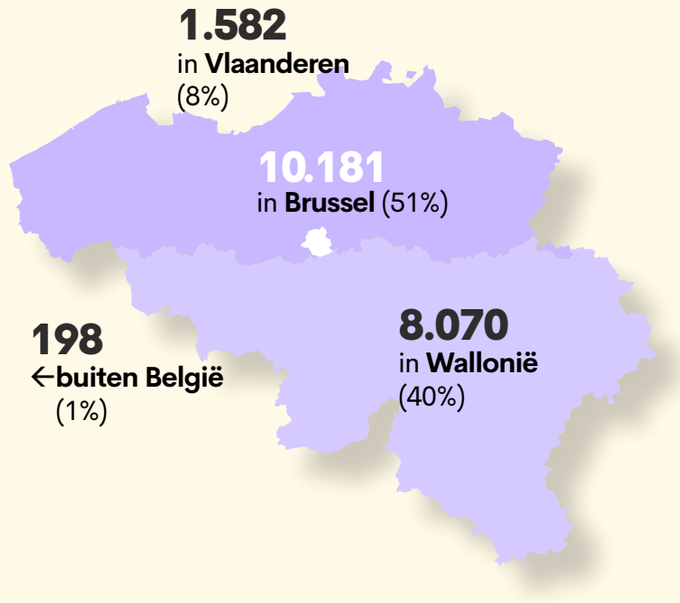
—

IS HET GLOBALE WERKBUDGET *(€138.176.057)*
MET 17,6% GESTEGEN

—

WORDT DE TOENAME VAN HET WERKBUDGET GROTENDEELS GEDRAGEN DOOR MANNEN
*(**+20%** VOOR DE MANNEN EN **+14%** VOOR DE VROUWEN) EN DE WERKNEMERS ≤ 25 JAAR (**+64%** VOOR DIE LEEFTIJDSCATEGORIE; **+15%** VOOR 26-45 JAAR EN **+12%** VOOR ≥ 46 JAAR)*

Geografische verdeling

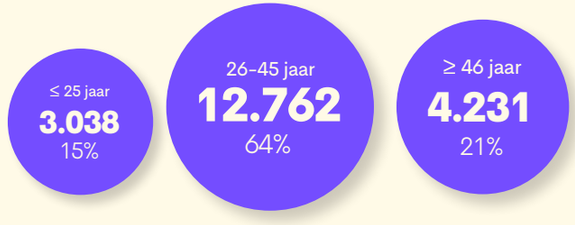
Verdeling per geslacht

9.449 (47%)

10.582 (53%)

Verdeling per leeftijd

— VERDELING PER SECTOR

Analyse

De artistieke sectoren (“muziek, zang” en “beeld, geluid en podiumkunsten”) zijn het meest gegroeid wat het werkbudget betreft, met een jaarlijkse groei van respectievelijk 55,1% en 38,7%. Na de schade die ze in 2020 door de coronacrisis opliepen, zet de economische heropleving van deze sectoren zich sinds 2021 door.

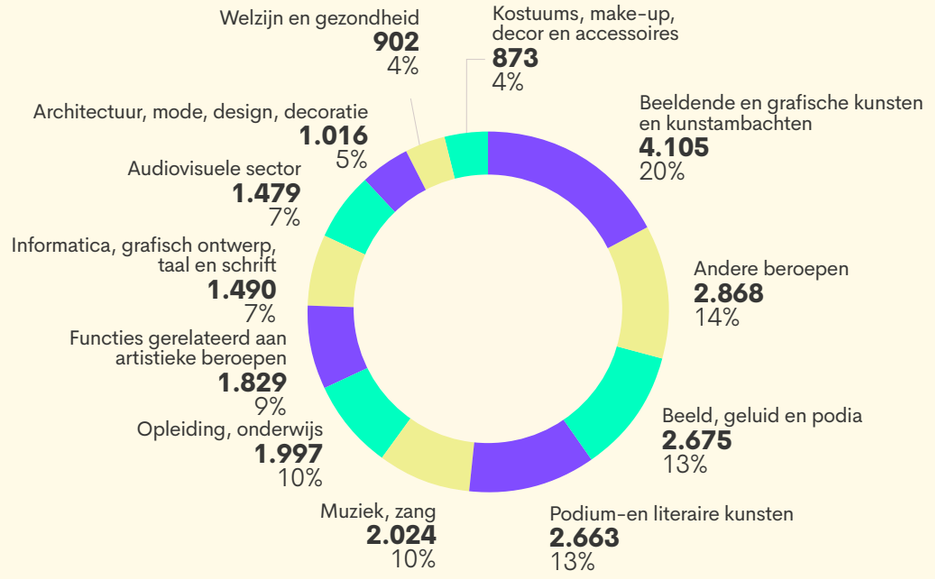
De sector “muziek, zang” vertegenwoordigt opnieuw 5,2% van het werkbudget. Op dat vlak is de heropleving van deze sector bijzonder indrukwekkend, aangezien het veel sterker gestegen is dan bij alle entiteiten samen (17,7%). De sector “beeld, geluid en podiumkunsten” is goed voor bijna 14% van het werkbudget, net als vóór corona, met een budget van €19.200.000. Voor die twee sectoren kunnen we ten slotte toevoegen dat hoewel het aantal werknemers minder sterk steeg dan het werkbudget, het gemiddelde werkbudget per werknemer wel toenam (+41,9% voor “muziek, zang” en 25,1% voor “beeld, geluid en podiumkunsten”).

Net als in 2021 vertegenwoordigen de artistieke en artisanale beroepsactiviteiten het grootste aandeel van het werkbudget van de entiteiten (44,5%). Daarnaast zetten de werknemers in die functies de trend voort die vorig jaar al duidelijk was: het werkbudget (+17,5%) stijgt sterker dan het aantal werknemers (+3,8%), het gemiddeld werkbudget is in 2022 dus ook gestegen, van €6.125 naar €6.829 op een jaar tijd (+13,1%).

De toename bij de niet-artistieke functies vertraagt in 2022 (+10,3% voor het werkbudget en +5% voor het aantal loontrekkenden). Het aandeel van die functies in het totale werkbudget bedraagt 32%. Nog belangrijk om te onderstrepen is dat het gemiddelde budget per werknemer in 2022 globaal gestegen is met 11%, terwijl die stijging voor de niet-artistieke functies slechts 5% bedraagt.

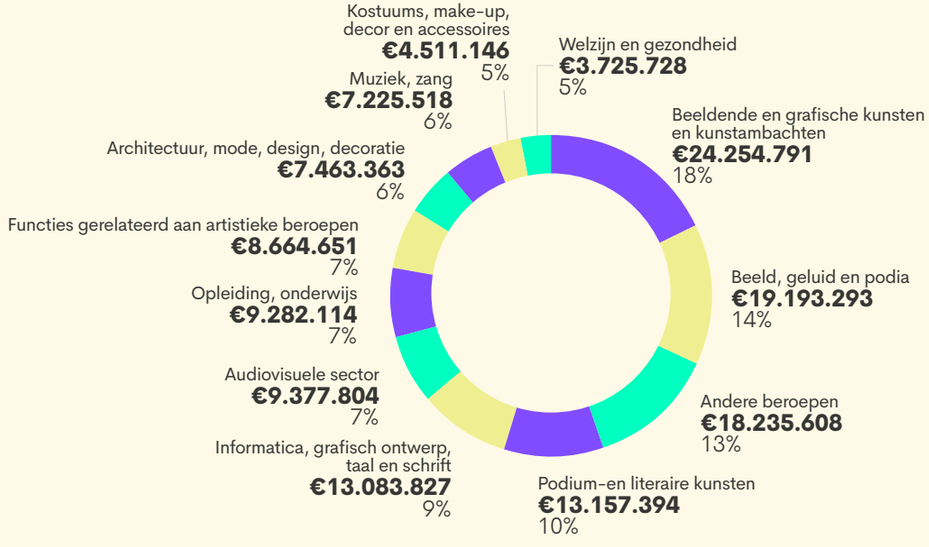
Tegen alle verwachtingen in vertoont de sector “informatica, grafische beroepen” slechts +2,7% van het werkbudget op het jaar. Hoewel de sector bijna 5% van zijn werknemers verloor, zijn de 1.490 personen in deze sector toch goed voor een toename van de gemiddelde budgetten van 8,1% (van €8.126 gemiddeld tot €8.781).

Aantal loontrekkenden

<u>Opmerking</u>: het totale percentage is hoger dan 100% omdat een loontrekkende tijdens hetzelfde jaar verschillende functies kan uitoefenen.

Werkbudget

UITVISSELING
ERVARING
EXPERTISE

DE SMARTLABS

In de coöperatie praten we per definitie veel met elkaar om de onderneming heruit te vinden en na te denken over onze collectieve toekomst en alle aspecten van werk. Het is een permanente doelstelling om die woorden ook in concrete daden om te zetten. In die zin lanceerde het team Vie Coop' - Coöperatief Leven van Smart in september 2022 de SmartLabs. Die 'laboratoria' vloeien voort uit een reeks themawerkgroepen en zijn bestemd om de theorie in de praktijk om te zetten, door en voor de leden.

Marcella Militello, lid van de vaste teams sinds 2016, leidt het project. Ze ziet erop toe dat de mayonaise pakt en dat alle voordelen tastbaar worden. "Door netwerken te vormen, voelen de mensen zich niet meer alleen om bepaalde moeilijkheden aan te pakken. Na die eerste fase van peer-to-peerbegeleiding om bepaalde obstakels te overwinnen, zijn de voordelen enorm op het vlak van bijleren, uitwisseling, creativiteit, pleitbezorging enz. Dit is het coöperatief project ten voeten uit! Want niemand is beter geplaatst dan de leden om binnen de coöperatie samen te werken en projecten op poten te zetten."

David Lecocq is lid van Smart sinds 2006 en beeldhouwer, juwelenontwerper en goudsmid. Voor hij zijn knowhow begon door te geven, werkte hij lang als decorbouwer voor attractieparken. Nochtans is hij altijd gepassioneerd geweest door erg kleine objecten: juwelen uit het middeleeuwse Scandinavië. Hij maakt fantastische reproducties van archeologische vondsten en heeft een specifieke voorliefde voor de periode 750-1050. Bronzen, verzilverde of vergulde stukken, soms met stenen of gepigmenteerde hars ingelegd. "Enkele vrienden die zagen wat ik deed, bestelden een aantal items en zo is het vier jaar geleden echt begonnen. Ik ontving bestellingen van musea en zo kreeg ik er ook andere klanten bij."

In 2022 hoorde David over de SmartLabs en besloot hij er een op te richten specifiek voor alle beroepen die zijn werk aanvullen. Beeldhouwen met was, creatie van gietvormen en metaalgieterij, laswerk … er is bij Smart enorm veel talent wat de creatie van objecten betreft. "Sommigen werken met stof, plastic of glas. Iedereen heeft zoveel verschillende competenties dat we elkaar ideeën kunnen geven en onze technieken kunnen delen. Ik zoek bijvoorbeeld mensen die kunnen emailleren en kleine laswerken doen."

Maar je creaties naar waarde schatten is ook een werk en een talent apart: "Ik heb geen verpakking of marketingstrategie. Dat steekt als ik concurrenten zie die drie juwelen maken en ze in fantastische winkels verkopen … Ik heb tienduizend verschillende stukken, maar dat is het dan ook!" Samen nadenken en verschillende competenties bij de hand hebben: dat is waar dit SmartLab om draait. Ervaringen combineren en samen vooruitgang boeken voor een completer resultaat.

Om een goed voorbeeld te geven: een van de mensen die deel uitmaken van het SmartLab is Olivia Duhamel. Zij is drie jaar lid van Smart. Als grafisch ontwerper geeft ze veel workshops aan kinderen en maakt ze deel uit van een kunstenaarscollectief (het collectief Garage). "Ik wil ook starten met een opleiding juwelenontwerp, omdat ik een affiniteit heb met kleine voorwerpen en juwelen in het bijzonder.

Toen ik info zag over het SmartLab van David vond ik dat een hele goede zaak, omdat ik eerst wil zien waar ik aan begin voor ik met een opleiding start en wil praten met professionals uit de sector. Bovendien kon ik in ruil ook dingen aanbrengen. David en ik wonen allebei in Doornik en zo kwamen we op het idee dat ik kon helpen bij het ontwerp van een verpakking voor zijn juwelen. Ik toonde hem alle mogelijkheden en in ruil mocht ik meekijken hoe hij werkt, kon ik technieken leren en ontdekken hoe het eraan toegaat in zijn beroep."

Een SmartLab om technieken uit te wisselen, samenwerkingen op te zetten, elkaar te inspireren en te helpen. Een SmartLab om samen in een gemeenschappelijke visie verder te gaan: professionele erkenning. En ook, zoals altijd verdient werk beloond te worden. Dat gebeurt via budgetoverdrachten tussen Activiteiten of via een arbeidsovereenkomst of nog via het delen van kennis.

David is bijzonder enthousiast: "Ik heb 14 jaar lang helemaal alleen in mijn kleine atelier gewerkt, zonder me open te stellen voor anderen. Vandaag geef ik demonstraties in musea en zet ik me in voor het SmartLab. Ik ben echt helemaal opengebloeid."

— SMART, EEN PARTNER IN DE BUURT

ANTWERPEN
800 LOONTREKKENDE LEDEN

BERGEN
883 LOONTREKKENDE LEDEN

BRUSSEL
10.181 LOONTREKKENDE LEDEN

CHARLEROI
844 LOONTREKKENDE LEDEN

DOORNIK
628 LOONTREKKENDE LEDEN

GENT
782 LOONTREKKENDE LEDEN

LOUVAIN-LA-NEUVE
1.820 LOONTREKKENDE LEDEN

LUIK
2.602 LOONTREKKENDE LEDEN

NAMEN
1.293 LOONTREKKENDE LEDEN

BUITEN BELGIË
198 LOONTREKKENDE LEDEN

20.031
TOTAAL LOONTREKKENDE LEDEN
+6,02% TEN OPZICHTE VAN 2021

DE PROJECTEN
ACHTER DE CIJFERS

Nicolas Belayew
Grafisch ontwerper

image Instagram Pierre Papier Studio

De laatste vijf jaar is het aantal Activiteiten* Smart met meer dan 50.000 euro omzet per jaar gestegen van 250 naar meer dan 450. Dat zijn er 200 meer, goed voor een stijging van 80%! Behalve de algemene economische context blijkt uit die sterke toename vooral dat de gedeelde onderneming sterker is om moeilijkheden en crisissen te doorstaan, en dus als model steeds meer professionals weet te overtuigen.
Wie zijn de mensen die blijven kiezen voor de coöperatieve oplossing in plaats van hun eigen, individuele onderneming op te richten? Welke voordelen en beperkingen zien ze erin?
We vroegen het aan Nicolas Belayew, lid van Smart sinds 2007.

Nadat hij een licentiaatsdiploma Communicatie behaalde aan de UCL, specialiseerde Nicolas zich in de visuele communicatie aan de ERG (école de recherche graphique in Elsene). Daarna werkte hij een jaar in een Brussels cultureel centrum, waar hij zich al snel vragen stelde over waardig werk. Door tezelfdertijd evenementen te organiseren "*om persoonlijke ervaring op te doen, maar ook artiesten en kunstenaars te ontmoeten*", groeide al snel de wens om als freelancer aan de slag te gaan. "*Op dat moment was de tool Activiteit* van Smart een vanzelfsprekende keuze omdat ik zo minder risico's nam. Ik begon dus vooral te werken als grafisch ontwerper, webdeveloper en illustrator.*" Hij werkte enkele jaren alleen en richtte vervolgens een kunstenaarscollectief voor serigrafie op, nog steeds met de tools van Smart.

Vandaag heeft Nicolas verschillende professionele projecten in de coöperatie ondergebracht, waarvan een aantal in samenwerking met andere leden.

We ontmoeten hem in zijn lichtrijk atelier Pierre Papier Studio in Charleroi. Op de vraag "Waarom Smart?" antwoordt hij zonder aarzeling: *"Toen mijn zaak begon te groeien, stelde zich de vraag of ik zelfstandige zou worden of mijn eigen onderneming zou oprichten, maar mijn partner is zelfstandige en we wilden niet allebei hetzelfde statuut hebben. Een andere reden is dat ik het uiteindelijk heel comfortabel vind om met Smart te werken en onder meer omwille van de menselijkheid ben ik gebleven. Het team in Charleroi is echt fantastisch. Ze luisteren altijd, zijn innovatief en kennen mijn beroepsactiviteiten goed. De begeleiding is echt top en ik voel me nooit alleen."* Nicolas Belayew stipt bovendien een waardevol argument aan: *"Het is ook iets filosofisch en past in een groter geheel: ik herken mezelf niet echt in het meer liberale model van het ondernemerschap, waarbij het de bedoeling is zoveel mogelijk voor jezelf uit je zaak te halen. In het coöperatieve model – ook al is de coöperatie niet perfect – help ik anderen bij de ontwikkeling van hun beroepsactiviteiten en dat lijkt me een deugdzamere visie van wat ondernemen kan zijn."*

De enige beperking is volgens hem dat het model niet altijd compatibel is met de realiteit van de zakenwereld omdat het uit de verenigingswereld afkomstig is. Al is dat obstakel perfect overbrugbaar, aangezien hij al vijftien jaar lid is bij Smart. *"Er hangt nog een mythe rond wat het is om kunstenaar te zijn en er heersen soms nog veel clichés over wie lid is bij Smart. Maar we zijn goed georganiseerd, soms zijn we zelfs veeleisender dan onze klanten zelf. We besteden veel tijd aan typografische details in publicaties die we lay-outen zodat ze perfect zouden zijn, en we willen dat ook zo doen in het beheer van onze onderneming. Het feit dat we deel uitmaken van een coöperatie die met onze waarden overeenstemt, mag de ontwikkeling van onze beroepsactiviteiten niet afremmen."*

Om dat te vermijden, heeft Nicolas heel veel ideeën die hij deelt in een SmartLab** specifiek voor stabiele, economisch gevorderde Activiteiten.

Samenwerkingen uit de grond stampen in een bekend kader is zonder twijfel ook een van de voordelen van de coöperatie. Zo doet Nicolas Belayew vaak een beroep op andere Smart-leden om zijn projecten tot een goed einde te brengen. Grafisch ontwerpers, webdevelopers, ontwerpers van internetpagina's, illustratoren en zelfs jobstudenten. Hij is op zoek naar tal van profielen. "*Ik heb nauw contact met de klant om het geld binnen te brengen, maar daarna verdelen we het werk.*"

Tot slot voegt hij nog toe: "*Ik blijf bij Smart omwille van de filosofische keuze, de gewoonten en de lage mentale last op het vlak van belastingen en boekhouding.*"

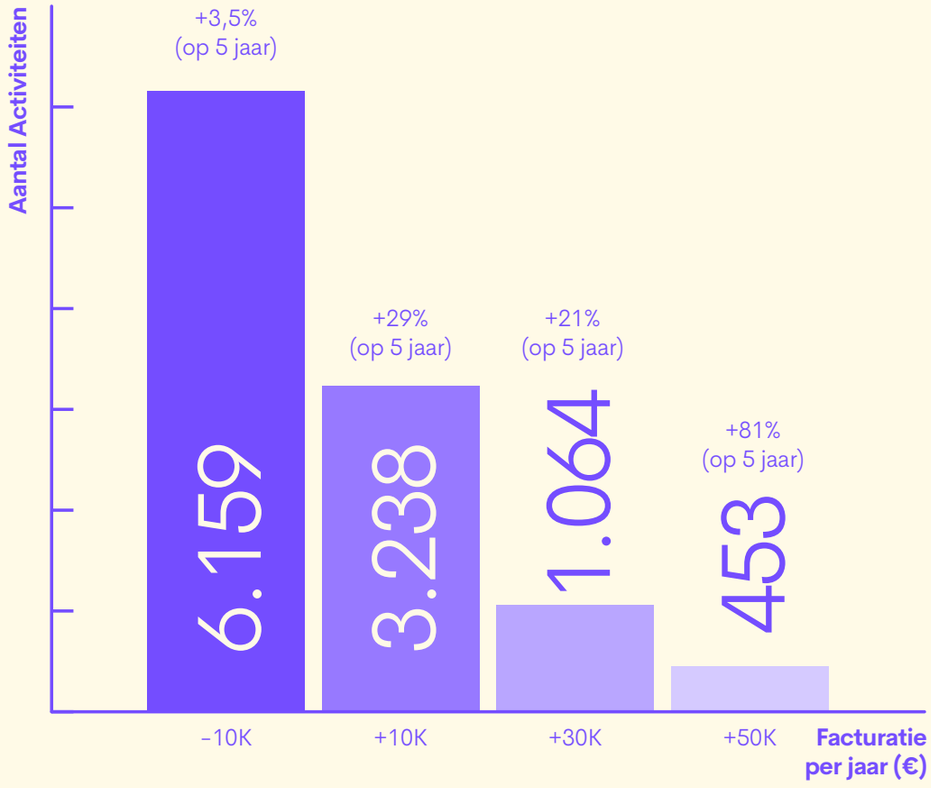
*Een Activiteit Smart is een Productie-eenheid (van een of meerdere leden van de coöperatie) die binnen de onderneming Smart in alle veiligheid ontwikkeld wordt dankzij haar globale economische kader. Ze biedt de mogelijkheid om zelf te werken en tewerk te stellen, materiaalkosten te beheren, en dus een beroepsactiviteit vorm te geven.

**Sinds 2022 staan de SmartLabs voor de praktische uitvoering van theoretische keuzes door de vennoten van Smart in de voorbije jaren. Het zijn zogenoemde laboratoria waar leden met gemeenschappelijke interesses samenkomen omdat ze zin hebben om samen actie te ondernemen en op hun niveau een zinvol project binnen de coöperatie tot een goed einde te brengen.

— FOCUS OP DE TOOL ACTIVITEIT

9.397

Activiteiten in totaal

Verdeling per geslacht voor alle Activiteiten

4.524
(48%)

4.871
(52%)

geslacht onbekend voor 2 houders van een Activiteit

Activiteiten met een omzet ≥ €30.000 per jaar

374
(35%)

690
(65%)

OP NAAR **2025**

foto: Karl Delandsheere

Sinds 2021 zet Smart in op een strategische transformatie tegen 2025, gekenmerkt door een constante zoektocht naar een goed evenwicht tussen consolidatie van het model en aandacht voor de noden van de vennoten.

Binnenkort komt de Gebruiksovereenkomst online. Die moet de principes van de gedeelde onderneming en de specifieke relatie met de mensen die ze gebruiken verduidelijken en doen gelden.

In het kader van de consolidatie van het model passen we de lessen toe die we geleerd hebben uit controles waaraan we werden onderworpen, door te blijven inzetten op transparantie en leesbaarheid. Dat is nodig om het model fiscaal en juridisch veilig te stellen, maar ook om het beheer voor de vennoten te vereenvoudigen.

We blijven ook werken aan de opschoning van onze computercodes, een belangrijke vereiste om de interfaces van Smart te herwerken. We hopen op zichtbare vooruitgang vanaf 2023.

Die consolidatie gebeurt door de middelen in te zetten waar ze het nuttigst zijn voor de vennoten. Daardoor moeten we ze ook in andere domeinen beperken, zoals op het vlak van interim, en moeten we werken aan de organisatie en de manier van werken om ze aan de evolutie van de gedeelde onderneming te kunnen aanpassen.

Dat heeft enkel zin als we rekening houden met de noden van iedereen die de coöperatie gebruikt en levendig houdt. We stellen dan ook alles in het werk om de gedeelde onderneming opener en toegankelijker te maken:

- met de Gebruikersgids voor een zelfstandiger gebruik van de tools;
- door te ijveren voor de compatibiliteit van ons model in sectoren waar de nood het hoogst is, zoals de bouwsector en onlineverkoop;
- met een verbeterde gebruikerservaring in de tools: herwerking interfaces, een vlottere uitwisseling in die interfaces, meer bepaald van documenten;
- door de coöperatie levendig te houden, met haar duizenden vennoten die elkaar kunnen ondersteunen en helpen, met nog meer netwerkmogelijkheden en door aandacht te blijven besteden aan het onderwerp van de arbeidsomstandigheden, dat centraal staat in onze visie.

> We stellen alles in het werk om de gedeelde onderneming opener en toegankelijker te maken

Ten slotte is het nodig dat langlopende projecten beter onthaald worden bij Smart, zodat de gedeelde onderneming niet alleen als springplank wordt beschouwd, maar ook als duurzaam en solidair alternatief voor het individuele ondernemerschap.

Met andere woorden, in het jaar van onze 25e verjaardag blijkt dat het project niet alleen springlevend is, maar ook nog volop kan evolueren!

Olivier Rampon,
Project Management Officer Smart
Afdeling Strategie

BIJLAGEN

HET **BESTUUR**

Smart bestaat uit een geheel van juridische entiteiten die opgericht werden als antwoord op de specifieke noden van de leden en hun activiteiten.

De Raad van bestuur van de centrale entiteit SmartCoop stuurt alle entiteiten aan en wordt door de Raad van bestuur van de stichting SmartBe bij haar taken begeleid.

De Raad van bestuur van SmartCoop bestaat uit vennoten die door de algemene vergadering verkozen zijn. Alle stakeholders kunnen vertegenwoordigd worden: gebruikers van de diensten, klanten, partners, huurders en leden van de teams van vaste medewerkers. Samen reiken ze – geheel vrijwillig – diverse competenties aan voor het Smart-project.

Hun taken: bepalen van de politieke en strategische lijnen van de onderneming, erop toezien dat ze worden uitgevoerd, opvolgen van de jaarrekeningen, verslagen, erkenningen en het lidmaatschap. De Raden van bestuur van SmartCoop en de Stichting Smartbe vergaderen samen en er worden telkens twee personen van de ondernemingsraad uitgenodigd om deel te nemen, zonder beslissingsrecht.

De dagelijkse afvaardiging wordt toevertrouwd aan het afgevaardigd bestuur, dat sinds 2019 in handen is van Anne-Laure Desgris en Maxime Dechesne. Ze werden benoemd door de Raden van bestuur en worden omringd door een directieteam voor de operationele leiding (toepassing van de strategie en tewerkstelling van de werknemers).

De vergadering van vennoten bestaat uit alle personen die minstens op één aandeel van SmartCoop hebben ingetekend. Ze worden gevraagd om het hele jaar door deel te nemen aan het leven en de ontwikkeling van de coöperatie en komen minstens één keer per jaar bijeen tijdens een algemene vergadering om de rekeningen goed te keuren, te stemmen over de strategische lijnen enz.

De leden van de Raden van bestuur op 31.12.2022 SmartCoop: Isabelle Azaïs, Maxime Dechesne, Anne-Laure Desgris, Pierre D'haenens, Farah El Hour, Frédéric Guariento, Amaury Haegeman, Françoise Kemajou (Pour la Solidarité), Yan-Pierre le Luyer, Luis Pôlet, Anthea Missy, Rosa Rochman, Hugo Vandendriessche, Pierre Vreven, Marie-Françoise Wirix.

BOUWEN AAN **DE TOEKOMST**

In 2022 kon de Raad van bestuur weer gewoon nadenken over de toekomst, hun kennis uitbreiden, hun manier van werken consolideren en zich in hun taken verdiepen. De inzet blijft wel dezelfde: het hoofd bieden aan de uitdagingen waar Smart voorstaat.

Permanente democratie

Met de vinger aan de pols van de coöperatie zet het bestuur elk jaar kleine en grote stappen vooruit. Na een eerste vernieuwing van de leden in 2021 kreeg de RvB de gelegenheid om bij Febecoop een opleiding te volgen over de verantwoordelijkheden en taken die met zo een mandaat gepaard gaan. De ervaring zal jaarlijks voor de nieuwe verkozenen herhaald worden.

In 2022 boog de Raad zich over al zijn werkmethodes (frequentie, animatie, opmaak agenda's, debatten, stemmingen …) om ze uiteindelijk in een reglement te gieten. Op 20 juni 2023 zal de algemene vergadering stemmen over de evolutie van de statuten (overeenstemming, verduidelijking, rotatie van de RvB, inschrijvingsmodaliteiten …).

Ontwikkeling van de participatie

Opdat de democratie ook buiten de structuur van het bestuur kan worden uitgeoefend, creëert Smart participatiemogelijkheden voor alle vennoten die dat willen. De RvB werkte in 2022 rond de evolutie van de participatie. In januari startten ze met een seminarie over het onderwerp om er het hele jaar door over te blijven praten en discussiëren. Ze maakten ook de balans op van vijf jaar Smart in Progress, met de bedoeling het proces te doen evolueren en onze participatiemogelijkheden uit te breiden. Zo werden er nieuwe formats beoogd voor de verschillende categorieën van vennoten (in navolging van de SmartLabs bijvoorbeeld).

Opvolging van projecten

Uiteraard waren er de gebruikelijke onderwerpen (strategische, economische en financiële opvolging, voorbereiding algemene vergadering, activiteit van het ethisch comité, Europese investeringen …) die elk jaar terugkomen, maar er werden ook nieuwe gewoonten ingevoerd om het nieuws van de verschillende diensten van Smart te kennen (werk van de teams, lopende projecten, prioriteiten …).

De Raad van bestuur draagt ook een globale visie uit over de projecten voor en door Smart, zoals de analyse van de test met de operationele organisatie in Luik en Charleroi, de opvolging en goedkeuring van de nieuwe Gebruiksovereenkomst (en de Gebruikersgids), een stand van zaken over en prognoses voor de third places en een stand van zaken over het diversiteitsplan…

BALANS
VAN HET LIDMAATSCHAP

DE VENNOTEN PER CATEGORIE

CAT.A	**Gebruikers van de diensten**	**34.076**
CAT.B	**Vaste medewerkers**	**63**
CAT.C	**Partners, rechtspersonen**	**24**

34.163
vennoten

€3.210.300
Eigen vermogen

SMART
INTERNATIONAAL

Sinds 2007 heeft Smart België haar model over heel Europa verspreid.
Eerst in Frankrijk en daarna in Spanje, Italië, Nederland, Zweden, Duitsland en Oostenrijk.
Een overzicht van hun laatste nieuws en het voorbije jaar.

MEER LEZEN

SMART
INTERNATIONAAL

VERSIE 20/04/2023	**DUITSLAND** SmartDe	**OOSTENRIJK** SmartAt	**SPANJE** SmartIb	**FRANKRIJK** SmartFr	**ITALIË** SmartIt	**NEDERLAND** SmartNl	**ZWEDEN** SmartSe
Rechtsvorm (Zonder winstoogmerk)	Coöperatie	Coöperatie	Coopérativa de Impulso Impresarial	Coöperatie	Cooperativa Impresa Sociale	Stichting	Besloten vennootschap – statutair zonder winstoogmerk
Oprichtingsjaar	2015	2014	2013	2009	2014	2013	2012
			STRUCTUUR				
Aantal kantoren	*2+1 gedeelde werkruimte	1	3	3 (sluiting van 12 kantoren sinds 2021)	2	1	2
Vaste medewerkers (onder wie adviesverleners)	14	9	9	27	7	2	4,5
Aantal gebruikers van de diensten tijdens het jaar	250	330	795	1.016	1.650	12	323
Omzet in K€ *(verschil in vergelijking met omzet 2021)	4.023 (+14%)*	1.677 (+5%)*	3.285 (+28%)*	9.876 (+7%)*	6.498 (+48%)*	129 (+145%)*	3.620 (+89%)*
			DIENSTEN				
Volledig administratief, boekhoudkundig en financieel beheer van activiteit en projecten							
Voor fysieke personen	x	x	x	x	x	x	x
Voor rechtspersonen	x	x		x			x
Garantiefonds bij wanbetaling	x	x	x	x	x	x	x
Betalingstermijn	7 dagen na de prestatie	10e van de maand na de prestatie	10e van de maand na de prestatie	7 dagen na de prestatie	10e van de maand na de prestatie	Einde van de maand	7 dagen na de prestatie
Juridische bijstand	x	x	x	x	x	x	x
Coöperatieve bijdrage (op factuurbedrag excl. btw)	7%	10%	7,5%	10%	9,5%	6,5%	6,5 - 10%

DE RESULTATENREKENING

OPBRENGSTEN						
Resultatenrekening van Smart (in €)	**2021**	**%**	**2022**	**%**	**Evolutie**	**%**
Omzet van de vennoten	**164.316.020**	**86,5%**	**189.426.282**	**86,8%**	**25.110.262**	**15%**
Budget Activiteiten	102.159.432		117.502.712		15.343.280	15%
Budget Contracten	60.101.376		69.468.911		9.367.535	16%
Andere omzet vennoten	2.055.213		2.464.659		409.446	20%
Verkoop en dienstverlening	**1.412.535**	**0,7%**	**849.207**	**0,4%**	**-563.328**	**-39,9%**
Interne verkoop en dienstverlening	858.273		135.300		-722.973	-84%
Opbrengsten uit huurgelden	554.262		713.907		159.645	29%
Gemeenschappelijke bijdrage	**24.080.570**	**12,7%**	**27.766.450**	**14,6%**	**3.685.880**	**15,3%**
Bijdragen omzet	10.579.143		12.162.244		1.583.101	15%
Bijdragen werkbudget	13.501.427		15.604.206		2.102.779	16%
Subsidies	**178.983**	**0,1%**	**195.438**	**0,1%**	**16.455**	**9%**
Totaal opbrengsten	**189.988.108**	**100,0%**	**218.237.377**	**100,0%**	**28.249.269**	**14,9%**
KOSTEN						
Kosten in verband met de activiteit van de vennoten	**-164.316.020**	**-86,5%**	**-189.426.282**	**-86,8%**	**-25.110.262**	**15,3%**
Lonen en bezoldigingen, sociale bijdragen en pensioenen	-118.450.006		-138.380.441		-19.930.435	-26%
Onkosten i.v.m. de activiteiten van de vennoten	-23.603.347		-27.286.278		-3.682.931	-18%
Concessies van auteursrechten	-5.704.702		-5.945.840		-241.139	-30%
Opbrengst verworven uit de activiteiten	-5.036.412		-4.432.864		603.548	-47%
Andere kosten uit verkoop	-942.411		-1.218.615		-276.205	-32%
Bijdragen omzet	-10.579.143		-12.162.244		-1.583.101	15%
Totaal kosten i.v.m. de activiteit van de vennoten	**-164.316.020**	**86,2%**	**-189.426.282**	**86,6%**	**-25.110.262**	**-25,6%**
Brutomarge	**25.672.087**	**14,4%**	**28.811.095**	**14,0%**	**3.139.008**	**12,2%**
Gedeelde kosten door de gedeelde onderneming	**-17.926.436**	**14,6%**	**-18.592.007**	**9,0%**	**-665.571**	**4%**
Diverse diensten en goederen	**-5.403.119**		**-4.765.364**		**637.755**	**-12%**
Lonen en bezoldigingen, sociale bijdragen en pensioenen	**-11.867.751**		**-13.574.512**		**-1.706.761**	**14%**
Andere exploitatiekosten	**-655.565**		**-252.131**		**403.434**	**-62%**
Totaal gedeelde kosten door de gedeelde onderneming	**-17.926.436**	**14,6%**	**-18.592.007**	**9,0%**	**-665.571**	**4%**
EBITDA - bruto bedrijfsresultaat	**7.745.651**	**4,3%**	**10.219.088**	**5,0%**	**2.473.437**	**32%**
Andere bedrijfsopbrengsten	**39.431**		**-25.249**		**-64.680**	**-164%**
Uitzonderlijke opbrengsten	**1.366.537**		**2.292.755**		**926.218**	**68%**
Totaal Bedrijfsopbrengsten	**1.405.969**	**-0,8%**	**2.267.505**	**-1,1%**	**861.536**	**61%**
Uitzonderlijke kosten	**-447.544**		**-144.679**		**302.865**	**-68%**
Tussenkomsten faillissementen	-447.544		-137.779		309.765	-69%
Uitzonderlijke kosten	0		-6.900		-6.900	
Afschrijvingen, waardevermindering en voorzieningen	**-7.862.891**		**-13.451.440**		**-5.588.549**	**71%**
Afschrijvingen	-1.987.264		-2.119.854		-132.590	7%
Waardevermindering	-5.862.534		-6.507.120		-644.586	11%
Voorzieningen	-13.093		-4.824.466		-4.811.373	36748%
Totaal andere exploitatiekosten	**-8.310.436**	**4,7%**	**-13.596.119**	**6,6%**	**-5.285.683**	**64%**
EBIT - bedrijfsresultaat	**841.184**	**0,5%**	**-1.109.526**	**-0,5%**	**-1.950.710**	**-232%**
Financiële resultaten	**-122.462**	**0,5%**	**-35.254**	**-0,1%**	**87.208**	**-71%**
Bedrijfsresultaat voor belastingen	**718.722**	**0,4%**	**-1.144.780**	**-0,6%**	**-1.863.502**	**-259%**
Belastingen & Reserves	**-352.436**		**-2.924.672**		**-2.572.236**	**730%**
Nettoresultaat	**366.286**	**0,2%**	**-4.069.452**	**-2,0%**	**-4.435.738**	**-1211%**

DE GECONSOLIDEERDE BALANS

ACTIVA (in €)	2021	2022	Verschil 22/21
1. VASTE ACTIVA	**26.442.824**	**24.521.311**	**-1.921.513**
02. II. Immateriële activa	**3.856.249**	**3.464.844**	**-391.405**
03. III. Materiële activa	**4.893.625**	**6.809.799**	**1.916.174**
A. Gebouwen en terreinen	2.077.768	1.899.056	-178.712
B. Installaties, machines en uitrusting	1.335.493	3.191.391	1.855.899
C. Meubilair en rollend materieel	151.670	238.915	87.246
D. Vast actief in leasing of soortgelijk recht	1.127	750	-377
E. Overige materiële vaste activa	1.327.567	1.370.582	43.015
F. lopende activeringen van kosten	0	109.104	109.104
04. IV. Financiële vaste activa	**17.692.951**	**14.246.668**	**-3.446.282**
A. Verbonden ondernemingen	16.504.309	12.176.931	-4.327.379
B. Ondernemingen met participatielink	1.147.079	2.019.481	872.402
C. Overige financiële vaste activa	41.562	50.256	8.694
2. VLOTTENDE ACTIVA	**49.527.802**	**52.568.133**	**3.040.330**
05. V. Vorderingen op meer dan één jaar	**172.496**	**230.636**	**58.140**
07. VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar	**29.551.836**	**29.564.501**	**12.666**
A. Handelsvorderingen	23.899.343	24.705.594	806.251
B. Overige vorderingen	5.652.493	4.858.908	-793.585
09. IX. Liquide middelen	**19.277.156**	**22.079.425**	**2.802.269**
10. X. Regularisatierekeningen	**526.314**	**693.570**	**167.255**
ACTIVA	**75.970.627**	**77.089.444**	**1.118.817**

PASSIVA (in €)	2021	2022	Verschil 22/21
3. EIGEN VERMOGEN	**14.109.224**	**10.523.319**	**-3.585.905**
01. (I) Kapitaal	**2.541.455**	**3.025.002**	**483.547**
04. IV. Reserves	**9.760.853**	**9.760.853**	**0**
05. V. Overgedragen winst	**1.440.632**	**1.806.917**	**366.285**
05. V. Overgedragen winst van het boekjaar	**366.285**	**-4.069.452**	**-4.435.737**
5. VOORZIENINGEN EN UITGESTELDE BELASTINGEN	**476.192**	**5.282.658**	**4.806.466**
4. SCHULDEN	**61.385.211**	**61.283.467**	**-101.744**
08. VIII Schulden op meer dan een jaar	**2.006.918**	**1.920.134**	**-86.784**
09. IX. Schulden op ten hoogste één jaar	**29.430.217**	**24.931.151**	**-4.499.065**
A. Schulden op meer dan een jaar die binnen het jaar vervallen	439.063	237.345	-201.718
C. Handelsschulden	7.606.645	6.321.603	-1.285.042
D. Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen	2.027	2.027	0
E. Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	16.800.675	13.551.630	-3.249.045
F. Overige schulden	4.581.806	4.818.545	236.739
10. X. Regularisatierekeningen	**29.948.076**	**34.432.181**	**4.484.106**
PASSIVA	**75.970.627**	**77.089.444**	**1.118.817**

foto: Philippe Petitjean

Ons collectief WERK wordt 25

Smart

Coenraetsstraat 72
1060 Brussel

www.smart.coop

V.U. : Anne-Laure Desgris, Maxime Dechesne - Smart - Coenraetsstraat 72 - 1060 Brussel